

Placówka "ESTEZET"
L.dz. 144 /44
New York, dnia 7.II.44.

Kart 8/31944

144

WYŚLANO KURJEREM 10. II. 44

Działalność ODWU.

rzeczniczka styczeń

Szef Oddz. Inf. Wyw. Szt. N.W.
/przez Szefa Wydz. Wyw./

Melduję, że dopiero obecnie, po przeszło czterech miesiącach ujawnione zostały szczegóły związane z dorocznym Zjazdem ODWU, Młodzieży ODWU i Ukraińskiego Złotego Krzyża, który odbył się w dniach 11 i 18 września 1943 r. w New-Yorku, w siedzibie 10-go oddziału tej organizacji.

W krótki czas po przystąpieniu Stanów Zjednoczonych do wojny, władze amerykańskie wszczęły śledztwo przeciwko wszystkim stowarzyszeniom, które podejrzane były o antyamerykańską działalność w związku z ich sympatjami dla państw Osi. Wśród organizacji ukraińskich dochodzeniem objęte były: Organizacja Hetmańska, ODWU i Ukraiński Narodny Sojuz. Ten ostatni, po przejściowym śledztwie i czasowym zamrożeniu funduszy najszybciej uzyskał swobodę ruchów. Organizacja Hetmańska, w kilka miesięcy po wszczęciu dochodzeń, postanowiła "rozwiązać się sama". Przypuszczać należy, że krok ten nie nastąpił bez nacisku władz. ODWU natomiast wstrzymała się od wszelkiej działalności politycznej i organizacyjnej. Wydała jedynie kilka numerów czasopisma "Ukraina". Wiadomo było, że organizacja w całości i szereg jej członków znajduje się pod zarzutem antyamerykańskiej działalności.

Ujawnione ostatnio szczegóły związane z obradami wrześniowego Zjazdu /"Ukraina" -styczeń-luty 1944 r./ potwierdzają w całości powyższe wiadomości. Ze sprawozdań władz ODWU wynika, że w ciągu ostatniego roku nie prowadziły one żadnej działalności, głównie ze względu na prowadzone dochodzenia.

W czasie dyskusji na Zjeździe Wasyl Scybajko i P. Motorna oświadczyli co następuje:

"Brak aktywności w naszej organizacji i we wszystkich innych organizacjach nastąpił przede wszystkim wskutek zastraszenia naszych ludzi wszystkimi inwestygacjami, napadami w prasie amerykańskiej i przez radio; przeciw temu trzeba nam wszystkimi siłami walczyć i wyjaśnić, że nie mamy czego się bać, gdyż niczego złego nie robiliśmy i nie robimy, a najlepszym tego dowodem jest, że mimo masy donosów, organizacja istnieje, nikt nie jest aresztowany, większość członków pracuje w przemyśle wojennym, gdzie nie natrafiają na żadne trudności" /wyciąg z protokołu/Zjazdu/.

W związku z tą sprawą zabierał dwukrotnie na Zjeździe głos prof. Hranowski, który wyjaśnił, że odpowiedzialne czynniki w Waszyngtonie nie sprzeciwiają się kontynuowaniu przez ODWU dotychczasowej działalności. Prof. Hranowski dodał, że posiada ustne upoważnienie "od odpowiednich amerykańskich czynników rządowych do wysłania w tej sprawie okólnika /do członków/.

W uzupełnieniu dodać należy, że okólnik taki został już rozesłany. Jest to "Obiżnyj list Centralnej Uprawy ODWU nr.1. i nosi datę 23 stycznia 1944 r.

Obok szeregu innych spraw, w przedmiocie dochodzeń w okólniku mówi się co następuje:

"Wzywamy wszystkie nasze zarządy i wszystkich naszych członków

do wznowienia pracy w swoich oddziałach. Jeżeli kogoś nawet przestraszyły różne inwestygacje, potwarze w prasie i przez radio, jak również - groźby ze strony wrogów naszego ruchu i ze strony naszych niby - przyjaciół, to najwyższy czas dojść do logicznego wniosku, że w istocie ani nasza organizacja ani jej przywódcy nie prowadzili żadnej anty-amerykańskiej akcji, jeżeli do tej pory, mimo donosów i inwestygacyj, nie stało się" /Zupełnie to samo prof. Hranowski oświadczył na Zjeździe/.

Zjazdowi ODWU przewodniczył Wasyl Scybajko, zastępcą przewodniczącego była Paulina Bodnarczuk; sekretarzowała Paulina Ryznik.

Zjazd postanowił wydawać dalej "Ukrainę", jako miesięcznik w języku ukraińskim oraz-wznowić "Tryrub", jako kwartalnik w języku angielskim.

Do Zarządu Centralnego ODWU weszli:

Prof. Aleksander Nepryckij-Hranowski - prezes i główny redaktor czasopisma "Tryrub", ~~adm~~

Adw. Albert Diaczuk - wiceprezes,

Iwan Popowicz - wiceprezes,

Inż. Iwan Harambura - sekretarz rekordowy /protokulant/ i organizator,

Hryhorij Kalba - sekretarz finansowy,

Jakin Hawryłko - kasjer

Włodymir Ryznik - redaktor czasopisma "Ukraina",

Paulina Ryznik - administratorka "Ukrainy"

Michajko Lewickij/

Wasyl Scybajko / - kontrolerzy

Jakin Udycz /

Włodymir Czerewatiuk /

Petro Fedyk

Paulina Bodnarczuk / - Sąd

Wasyl Orzyszkina

Iwan Huzar

Maryjka Popowicz - referentka Młodzieży ODWU

Michajko Lewickij - łącznik na New York

Wasyl Kalina - łącznik na Stan Connect.?

Michajko Trusz - łącznik na stan Ohio

Zjazd upoważnił prof. Hranowskiego do przygotowania rezolucji i wysłania depechy do Prezydenta Roosevelta.

Rezolucje te /przygotowane w języku angielskim/ brzmią jak następuje:

Resolutions of the 13th Convention of ODWU.

The delegates of the 13th Annual Convention of the Organization for the Rebirth of Ukraine, the Ukrainian Gold Cross, and the Youth of ODWU, held in New York City, N.Y. September 11 and 12, 1943, passed the following resolutions:

Whereas, we are deeply convinced that the American principles of liberty and justice must prevail and lead us to final victory in the present struggle, and

Whereas, the Ukrainian question presents and will continue

to present itself as one of the major unsolved problems of international scope, which must be realistically and justly solved if future world wars are to be avoided,

It is, therefore, Resolved that:

1/ The Ukrainian nation, the third largest ethnic entity in Europe, cannot be denied its national freedom and complete equality of human and political rights, without disturbing future peace, that

2/ Ukraine, the second largest territorial entity in Europe, deserves serious consideration from the major governments of the United States Nations, and that the principles of the Atlantic Charter be applied not only to Western Europe and Asia, but to Eastern Europe as well, that

3/ The creation of the United Ukrainian National Republic, embracing all Ukrainian territories, crossing the prewar frontiers is of prime importance for the eventual maintenance of enduring peace, and is within the interests of the United States, that

4/ The Ukrainian nation has repeatedly expressed its will to national sovereignty and there is no need, therefore, for fictitious plebescites to determine it again on the now devastated and depopulated Ukrainian territory. If the plebescite is to be held it should be carried out without the presence of the military forces of foreign contestants.

5/ Of the foreign contestants for Ukrainian territories are sincere in their frequent claims of democratic principles and justice, they must willingly remove all their military forces and all their organized political pressure groups, who might try to influence the local population, so the Ukrainians could establish a truly democratic and representative government of their own without external interference from any neighboring government, that

6/ We urge all the members of ODWU, the Ukrainian Gold Cross and the Youth of ODWU, as well as all Ukrainian people to strengthen their efforts with faith in America, so that we may win this war and preserve American freedom for future generations not only in America, but throughout the world.

7/ The 13th Annual Convention of ODWU again reaffirms all previous pledges of boundless loyalty and devotion to the United States and with ever strong conviction in the principles for which the present war is being waged, the members of ODWU are determined to give unlimited support to American war efforts until final victory

Okólnik z 23 stycznia br. objął również sprawę II Kongresu Amerykanów Ukraińskiego Pochodzenia w Filadelfji. Okazuje się, że ODWU sprzeciwiła się wyborowi delegatów jedynie przez towarzystwa lokalne wychodząca z założenia, że wszystkie organizacje centralne powinny mieć również prawo wysłania delegatów. ODWU stanęła więc w zasadzie w opozycji do II Kongresu, tak jak zresztą była w opozycji do I Kongresu w Waszyngtonie, kiedy jedynie organizacje zapomogowe /z wyłączeniem politycznych/ wzięły na siebie przygotowanie Kongresu.

Niemniej jednak poszczególne oddziały ODWU delegatów swoich wysłały a Zarząd Centralny ODWU wyraża gotowość poparcia każdej "korzystnej pracy", nie zrzekając się oczywiście własnej działalności.

Powyższe sprawozdanie otrzymałem od referenta narodowościowego ukr. przy Konsulacie Gen.R.P. w New Yorku.

Kierownik Placówki

MARACZ